

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАС

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Четвртакъ, 9. Іуліа.

Число 3.

1842.

ЛЮБОПЬВАЦЪ.

одъ

Вас. Живковића.

Ты плавиши зоро златна,

Твой сияйный блиста зракъ,

Сви срећни тебе славе,

Я любимъ гроба мракъ.

Ты плавиши; „ето красне!“

(Чує се свѣта кликъ)

Я пѣвацъ сузе люкъ

Твой руйнъ кунемъ ликъ.

И бѣжимъ, куда? незнамъ! —

Усамлѣнь тражимъ лугъ;

Покоя нигдѣ немамъ,

Плачъ ми је вѣрни другъ.

Одъ првога огранка

Тихъ боравитѣ санъ,

Докъ тамна ноќи не сагна

У море кивни дани.

Чимъ влашићи затрепте

Поноћи груне часъ,

Моя ће преинут' душа

И арфе єкинут' гласъ.

Появ'се бледъ мѣсече

Са пратњомъ звѣздација,

У сузи ока мога

Огледайте лица.

Пѣвати млађанъ иећу

Пріјатију лозе сласть,

Варљиво злато иека

Суетнима на частъ.

Пріјатељ свагда вѣранъ

Ребра Адамова,

Томъ пѣват' и служити

Бытће ми радость сва.

МЛАДА УДОВИЦА.

(по иѣмачкомъ.)

Удовица Спасоевићка живила је у Н*. Обытавала је у једной малой кућици у Опанчарской улицы. Она је била лѣпа, плава, очарајаюћа, 21. годину стара. Ни је шестъ мѣсеціј прошло, одъ како се съ мужемъ са стала, овай једапутъ у зимњо вече безъ кабанице отиде у шетнију. Шта човекъ одъ двадесетъ година поднети може, неможе одъ петдесетъ. Разболе се. Лѣкарева помоћ је била сујтина. Онъ умре. Буде саранћинъ. Удовица му је плакала, можда само зато, што је у обичају, да се плаче; можда и.... Али сасвимъ безумно је испитивати, зашто се људи смѣју и плачу. Сузе се осушише. Спасоевићка ни је била богата. Капиталацъ иѣкій, који јој је малый интересъ на годину доносio, было је све, што јој је остало. Али съ лѣпымъ стасомъ, и съ 21. годиномъ даје се и још више очекивати. Надежда је и златна и ружична. Она је ишла у дружтва, где се вечери у пѣваню любезны арија и разговору пріјатно проводе. Свака стварь на свѣту има двѣ стране, освѣњајућу и освѣтлюјућу. Тако је било и овде. Господинъ Сретићъ, 27. година старъ, лѣпогъ стаса, био је за Спасоевићку освѣтлюјућа страна у овимъ забавама. Онъ је довольно мозга имао, да то смотри. Шгове су очи говориле, и њие су очи говориле. Онъ је писао, она је писала. Они су се любили....

„Добро самъ ю добио“ мыслаше Срећић.

„Можда ме чека лѣпша будућност“ мыслаше удовица.

Нѣтко закуца на враты.

„Можда је онъ.“ Малой дѣвойчици, која је дворила, рекне, да га пусти у нутра. Но онъ пебыяше. Срећић је био прелѣпъ, да бы тако ласно овай коракъ учинио. Особа, која у нутра ступи, био је један племенић човекъ одъ близу 60 година. Овай је свега имао осимъ новаца, па да кодъ кое грофице јошь знамениту ролу игра. Господинъ Малински био је маторый старацъ, пристна луда кодъ госпоя, кое су га упркосъ ињовимъ годинама спакъ радо имале.

„Нечудите се, госпоице, што мене предъ собомъ видите. У моимъ годинама нема се каде провођају тражити. Ваља најкрайји путъ узети.“

„Драго ми је, господине, што сте ме походили, и....

„Госпоице“ пресеће јој старацъ рѣчъ „је самъ дошао вама двѣ тайне одкрити. Ако вамъ је моя похода и тегобна, опеть баремъ ни је безъ дѣйствія.“

„Говорите господине; човекъ као вы....“

„Данасъ самъ одъ могъ дѣловодителя добио листъ, који ме у сасвимъ друго станао полаже. Я самъ био спрома; садъ самъ богатъ. Иѣкакавъ Малински, кога никадъ у животу момъ ни видio нисамъ, а сродникъ ми је био, недавно је у Т* умро: я самъ ињовъ наследникъ.“

„Я вамъ честитамъ. Срећа ни је свада слѣпа; кадкадъ и одреши очи.“

„Истина мало покасно то је учинила“ рекне старацъ кланиоћи се; „али, госпоице, я не мани зато самъ и вама обвезањ... Чини ми се, као да већъ имамъ кућу, салашъ, стоку. То је моя прва тайна. — Друга можда је и смѣшина; али је тако истинита, да—ако је ви, госпоице, небы одобрили—баремъ заслужује, да мене извините, што вамъ ју одкривамъ.

„Да чујемо, господине.“

„Я васъ любимъ.“

„Вы мене любите?“

„Я за васъ, госпоице, имамъ срце одъ

20. година. Узмите мою руку. Вы богата нисте; я самъ богатъ. Вы ћете старость мою заборавити, и кадгодъ после моє смрти велико имање посѣдовати.“

„Добро дакле: немыслимо на смрть; подѣлимо, госпоице, мое богатство. Вы сте се у срећанъ данъ родили: узмите све, што имамъ. Ако ми любовь и неможете поклонити, то ми оставите баремъ лѣпу утѣху, да самъ вреданъ ваше пріятельство уживати; поклоните ми ту сладку мысао, да се ињиме поносити могу.“

Одъ Малински имао је и други основа, коима бы Спасоевићку на свою страну добити могао; но та изъ иѣжности не хтѣде употреблявати. Онъ јој је могао казати: Вы сте одъ низкогъ рода, и неможете се дружити съ великимъ господомъ; узмите име одъ Малински. Будући самъ я сада богатъ, то ћу васъ моимъ титулама накитити: я самъ племенић. Лѣпо је, кадъ се у великимъ дружтвама вели: ова је племенита; слађе је чути: госпоя племенита одъ Малински, него госпоя Спасоевићка.

Ништа одъ овога ни је Малински напомнио. Удовица му захвали на доброти; но чувствованје срца немогаше му на ињово утѣшенје одкрити. — Жалостанъ удали се младожена.

Госпоя Спасоевићка пише господину Срећићу. Онъ јој дође. Учини свой поклон—погледавши ју као задобљену већъ сужницу свою залюблjenimъ очима.

„Госпоице,“ проговори „како самъ я срећанъ: овай ми је данъ најлѣпши у животу!“

„Затимъ погледа по соби. Ова је била чиста, али не скупоћно урећена. При свемъ томъ Срећић ју је уподобљавао палати, станову божества. Кадъ је о својој любови говорио, Спасоевићка га је са смѣшемъ порица-

ла за претеривање любовни израза. Любовь є не само слѣпа, него и глупа. Сретић є много говорио о любови, али никадъ ни є изустіо рѣчь свадба, што є кодъ честне и независне жене требало прво да буде. На срећу Спасоевићка била є залюблѣна; али є доста и при себи била, да на будућност помисли. Са спуштењемъ очима запита Сретића: шта є наумјо?

„Госпоице, дань є красанъ, лето се приятно креће, дрва у шуми лѣпа и богата зеленост покрыва: небы ли чистъ зракъ прости хтѣли — да мало изиђемо.“

„Шта вамъ є садъ пало? Шта ће свѣтъ рећи?“

„Свѣтъ ће рећи, да вы мене любите, и да я васъ любимъ“ одговори Сретић.

„Да Богъ да и после десетъ година то рекао!“

„Не само после десетъ, двадесетъ година, него на вѣкъ, на вѣкъ ће, госпоице, то говорити.“

„Шта отацъ вашъ о томъ суди?“

„Мой отацъ? — Я никадъ отцу не казујемъ, кудъ ми срце блуди.“

Др. Х. Пфау о найновијимъ тежњима Славенски литератора.

Као што се у Нѣмачкој млада Нѣмачка, тако исто сада међу народима Славенскогъ порекла находити се књижевна пропаганда, коју бы управъ „Млађаномъ Славијомъ“ назвати могли. Коловође су скорашињи мудролюбци Славенски. Ныово є найвеће тежење главна Славенска нарећија, као: Руско, Полячко, Ческо и Србско међу собомъ тако споити, да свакомъ литератору сва ова рођена буду, и да се таковимъ начиномъ „вѣчнотрајаћа књижевна узаминости“ утемељи између ове четири гране славенскога стабла. Но будући да осимъ ова четири нарећија још єданъ и то обштенародни књижевни језикъ установити треба, то су садъ и на таковомъ

литератори Славенски свой управили погледъ. Пакъ не само Източногъ, но и Западногъ вѣрозакона литератори Славенски, као: Хрвати, Славонци, участници су овога лѣпогъ предпрјатија. И заиста чудно намъ се види, како у ово исто доба своебиште Аугсбуржке новине у Чис. 257. о пѣкомъ „обезнародованю Славена“ (*Entnationalisierung des Slaven*) говорити могу, кадъ Славенски Гениј кодъ насељу Србији, Унгарској, Хрватској и Славонији опеть свою главу диге, да започне новији животъ. Али Новине Будимско-Пештанске ове су намъ гласове за лажне већь прогласиле у Числу 88.

У обште свѣтъ художества кодъ Славена до скора є у тами лежао. Найпре и найпре у Руској напредъ є ступати почео. И онда текъ Србија, једина држава, коя є явный и истињи показатель моћи христијанске супротив тиранства турскога, коя се сматрати може као ключъ за разширенје христијанства у турскимъ државама, — па коя бы већь и досадъ обштеполитичнији значај, и само име Европейско задобити могла, да є турски провинција, Босне и Албаније, супротив обезсиљије Порте и ићи тирански силеја позиву слѣдовала, — Србија, велимъ, оріашкимъ кораџима ступати поче за Славенскимъ предводникомъ умѣтности. Тко само одъ три године Бѣоградъ видјо ни є, не бы га садъ познати могао: тако га є вѣшта рука изкусногъ художника украсила. Садъ видимо, да и друге науке и умѣтности почину новозаведеномъ Академијомъ напредъ ступати, ако и неимамо засадъ државно Свеучилиште. Пакъ и што си Турчинъ, као господаръ града, досадъ ни представити ни є могао, у животъ већь ступа „Србско Народно Позориште.“ (Е.)

КЊИЖЕВНЕ ВѢСТИ.

(Србске.) Г. Јаковъ Јовановић превео је на србски Џицероновој дѣло „Тускуланска Письтаніја“, и већь у типографији О. Мехтарија у Бечу штампати дао. Дѣло ово састави се изъ петъ књига: прва дѣйствује „о презрѣнїју смрти,“

друга „о терпѣнію болѣзни,“ трећа „о умѣченію бриге,“ четврта „о прочимъ возмущеніама духа,“ пета „о томъ да є добродѣтель ко блаженому животу сама собомъ задовольна.“ Цѣна му є два форинта В. В.— У Пешти пренумерати се може и при Учредничеству Пештанско - Будимскогъ Скоротече.

(Ческе.) У првомъ числу листова нашъ објављено дѣло Г. П. І. Шафарика „Slowansky Národopis s тарац“ већь се по другиј путь штампа. У објаву вели Г. Списатель: да є морао ново и епроменено издање съ иѣкимъ потребнимъ изправљеніяма предузети, будући є прво врло мало было, и једва є само Г. Г. предбройницама достати могло.— Мы смо већь на кратко извѣстили читатеља наше о садржају исте књиге; но непропуштамо овде и рѣчи самогъ Г. Ауктора највести. „У књизи овој“ вели онъ „дѣла се како о Славенскимъ, тако и о другимъ иными оближњимъ колѣнима у лингвистичномъ огледу, и прво ясно є ограничење просторъ језика и иѣговы нарећија, затимъ предложенији су знаци свакога нарећија, и најпосле бачени єу иѣки погледи на литературу, иѣну судбину и садашњи станови. На мали (кајобразу?), 18" 7" высокой и 22" 5" П. м. дугачкој, представља се просторъ земље одъ Архангелска до Солуна и Цариграда у ширини, и одъ ушћа Лабе па до ушћа Волге у дужини, по различности језика и нарећија различнимъ бояма начертанъ, съ означеніемъ политичнији граница.“— Цѣна є за предбройнике 2 фор. сребр. Рокъ предплате траје до првога Септембра т. г. У Пешти предплату прима и Учредничество Пештанско - Будимскогъ Скоротече.— Изправљеніј другога издања штампа ће се у особитој књижици. Ова ће се оима, који прву књигу имају, бадава давати.*)

*) Неће безмѣстно быти, ако овде рѣчи једногъ дописника нашегъ изъ Земуна најведемо, кој о истомъ дѣлу овако вели: „Шафариково дѣло већь самъ примјо. О иѣму нека ученый свѣтъ суди. Мы неученый морамо се дивити неусинијоме труду овогъ великогъ мужа;— ал' Неславени, кој су насъ досадъ удручавали, мыслимъ неће моћи свое очи на земљовидъ бацити, а да у срцу не застреме, да јимъ се неврати жао за срамоту; што съ временомъ простији неће, ако се међу тимъ непокоју, и нама неулају по своме обичају.“—

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ обра-
зомъ иошива, а Недељомъ на читавомъ табаку.— Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полго-
дишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-
Будимскогъ Скоротече, находећој се при учредничству у Пешти у Бедемекој улици (Bastei Gasse) № 349.

ТРГОВАЧКЕ ВѢСТИ.

Надзоратељство свилодѣства сл. Загребачке Вармеће обнано є, да цѣна чаура у тамошњимъ фабрикама по гласу високе Мѣстозаступнигъ Совѣта уредбе овако є опредѣлена: фунта чаура 1. реда съ 36. кр., 2. реда съ 24. и 28. кр., најпосле 3. реда съ 14. 19. и 21. кр. ср. наплаћује се.

Пешта 7. Јула. (продая вуне). Прошавше и ове недеље знатно є количство одъ свију врстїј овчије вуне овде продају. Прилично є купаца было, понайвише изъ Моравске и Ческе, а врло мало изъ иностраны држава. Чувши продавци, да є цѣна вуне у Шлезкој на иѣколько Форинтиј мањи, него што є прошавше године была, спусте и они цѣну, и тако живъ бијаше пазаръ. Види се дајке, да при умѣреной цѣни и овогемни фабриканти куповати могу.— Наша вуна є ове године, гдѣшто изузимајући, лѣпa, чистa, бѣла, а у Нѣмачкој, именито у Шлезкој и Саској и т. д. туже се на рѣчу вуну.— Електорала ни є было на пазару; Фина провострижене вуна продајала се є за 90 фор. Најбоље се тражи ординарна прво - стрижена вуна: цѣна јој є 45 — 60 фор., коя є иѣшто и скочила. Другиј путь стрижена зимња вуна одъ Бачки оваци за 26 — 30 фор., а одъ Сегедински за 32 — 34 фор. сасвимъ є готово разграбљена. Фине и средије другиј путь стрижене вуне маји се є тражило.— Ровуљска вуна продајала се є за 26 — 30 фор., бирска 32 — 34 фор.— Пазаръ још траје по изложеной цѣни, и надамо се, да ова пасти неће. У Банату, Ерделю и Влашкој садъ се текъ стриже и пере ровуљска и бирска вуна, коя ће текъ у Августу овамо на варашъ доиешена быти.

НОШИВО.

(съ образомъ Ч. 2.)

Бориоњи црниј одъ петине, зелена халаница одъ крдонацапа, шеширъ флорентинеръ съ бѣлимъ пећемъ.— Халаница одъ бѣлога мола съ црвенимъ гравијама везана, на прсима трапери съ навезеномъ ружомъ.

Станѣ Дунава.

5. Јул 5' 3" 9" — 6. Јул. 5' 8" 3" — 7. Јул.
6' 1" 6" — 8. Јул. 6' 2" 0" (најъ 0.)